

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VII. Diluuntur argumenta quartæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

Ad confirmationem nego sequelam Majoris: A
ut enim Deus dici possit per se primò & essentialiter infinitus, sufficit quod infinitas concipiatur ut modus divinæ naturæ, in ea transcendentaliter imbibitus, & ab ea impræcindibilis: sicut ad hoc ut creatura dicatur, & sit intrinsecè & essentialiter finita, sufficit finitatem esse modum ejus naturæ, ab ea inseparabilem.

30. Objicies quartò contra eandem conclusionem; Ens infinite perfectum debet includere in suo conceptu quidditativo omnes perfectiones simpliciter simplices: Sed natura divina est infinite perfecta: Ergo debet essentialiter includere cumulum omnium perfectionum quæ sunt in Deo, ac proinde constitui per infinitatem.

Respondeo distinguendo Majorem: ens infinite perfectum, debet includere in suo conceptu quidditativo omnes perfectiones simpliciter simplices, explicitè vel implicitè, concedo Majorem: explicitè, nego Majorem, & concessa Minori, distinguo Consequens distinctione Majoris.

Dices, Ens infinite perfectum debet includere in suo conceptu omnes perfectiones simpliciter simplices, perfectissimo modo: Sed perfectius est eas continere explicitè, quam solum implicitè: Ergo non solum implicitè, sed etiam explicitè, eas continere debet.

Respondeo distinguendo Majorem: Debet eas continere modo perfectissimo, quem petit aut C
patitur natura divina, concedo Majorem: quem natura divina non petit, aut non patitur, nego. natura autem divina, ut talis est, non petit, nec patitur alium modum continendi divina attributa, quam implicitè & radicaliter, quia natura, ut natura est, se habet, vel concipitur, per modum radices, seu principij, saltem virtualis, suarum proprietatum, subindeque in suo conceptu illas, explicitè saltem, non includit, sed radicaliter tantum & implicitè.

31. Objicies quintò contra tertiam conclusionem: Illud est constitutum naturæ divinæ, quod Deus suam naturam & quidditatem declarans, exprefit in sacra Scriptura: Sed Deus in Scriptura D
sacra suam quidditatem & naturam declarans Moyse, Exodi 3. non aliter eam exprefit, quam per hoc quod est ipsum esse, & ens per essentialitatem, dixit enim, *Ego sum qui sum, & qui est misit me ad vos*: sive ut habet versio Græca, *ἐγώ εἰμι ὁ ὢν*: id est, ego sum ipsum ens. Quæ verba ponderans D. Hilarius libro 2. de Trinitate, hæc scribit: *Admiratus sum tam absolutam Dei significationem, quæ Naturæ Divinæ incomprehensibilem cognitionem, aptissimo ad intelligentiam humanam sermone loqueretur. Non enim aliquid magis proprium Deo, quam esse intelligitur: quia id ipsum quod est, neque desinentis est aliquando, neque cepti.*

Accedit etiam D. Thomas, qui variis in locis docet quod esse, est essentia, seu quidditas Dei. Et 1. part. quæst. 13. art. 11. affirmat nomen, *qui est*, propriissimum esse inter omnia divina nomina, sicut & nomen illud ineffabile Tetragrammaton יהוה *Yehova*, quod Judæi pronuntiare non audebant: eo quod ab ipsis haberetur sacratissimum, utpote nomen Dei primarium & essentialitatem, radixque omnium aliorum nominum; illud enim deducitur à radice Hebræica יהי *Ha-iah*, quæ idem valet, ac est, de quo videri potest noster Malvenda Exodi 3.

Confirmatur: Illa ratio est constitutiva naturæ divinæ, quæ exprimit majorem perfectio-

nem & actualitatem: Sed esse, cum sit magis abstractum & illimitatum, quam intelligere, exprimit majorem perfectionem & actualitatem: Ergo naturam divinam constituit.

Confirmatur amplius: Esse à se, seu esse increatum, prius est quam intelligere: Ergo cum natura sit id quod primò concipitur in re, esse à se erit constitutum naturæ divinæ, non verò intelligere.

Ad objectionem respondeo, quod quando 32.
Scriptura & Patres exprimunt essentiam & quidditatem Dei per esse, seu per rationem entis per essentiam, loquuntur de substantia & essentia Dei largè sumpta, & quatenus habet rationem transcendentis increati; Deumque solum considerant, ut ens increatum, & quatenus à creaturis distinguitur: non verò ut est intra lineam naturæ, & prout divina essentia se habet ut radix divinorum attributorum, & ab illis virtualiter distinguitur, de qua solum hic agimus. Similiter quando D. Thomas docet nomen, *Qui est*, esse Deo propriissimum, loquitur de Deo sub illo conceptu generali & transcendentali entis increati, non verò sub conceptu speciali naturæ, ut natura est, & radix attributorum, sub qua ratione ibidem docet, hoc nomen non significare ipsam naturam & quidditatem Dei, sed potius quoddam pelagus substantiæ infinitum: id est, aliud quod transcendens in ordine increato, & commune naturæ, relationibus, & attributis, ut supra retulimus.

Ad primam confirmationem dicendum est, esse per se, non exprimere majorem perfectionem, & actualitatem, quam intelligere per se subsistens: quia licet esse sit magis abstractum, abstractione potentiali & universali; id est, magis commune & universale, quam intelligere, non tamen abstractione formali, quia non est magis remotum à potentialitate: sicut enim esse est ultimus actus ordinis entitativi, ita intelligere est ultima actualitas gradus intellectivi, ut docet Divus Thomas loco supra relato.

Ad secundam confirmationem distinguo Antecedens: esse à se, seu esse increatum, prius est quam intelligere, per modum transcendentis, & communis prædicati, concedo Antecedens: per modum gradus quasi differentialis naturam divinam constituentis, nego Antecedens, & Consequentiam: licet enim ens, substantia, corpus, & vivens, sint priora rationalitate; tamen per istam & non per illa, natura hominis constituitur.

§. VII.

Diluuntur argumenta quartæ sententiæ.

33. IN favorem quartæ sententiæ, quæ docet naturam divinam constitui per immaterialitatem, & intellectualitytem radicalem, plura solent proponi argumenta, quæ breviter hic proponemus, ac diluemus.

In primis objicitur celebris autoritas D. Thomæ, qui infra quæst. 14. art. 1. demonstrat Deum esse intelligentem, ex eo quod est immaterialis: Ergo ex D. Thoma, natura divina non constituitur per ipsum intelligere actuale, sed per rationem substantiæ immaterialis, & radicaliter intellectiva. Consequentia manifesta videtur, natura enim & quidditas rei, est id quod primò in ea concipitur, & per quod cætera demonstrantur.

Secundò, Natura Divina debet proportionari

liter constitui, sicut alia natura intellectuales: A
Sed natura Hominis, v. g. constituitur per hoc
quod sit radicaliter intellectiva, intellectuione hu-
manâ, & natura Angeli per hoc quod sit radica-
liter intellectiva intellectuione Angelicâ, unde
communitè dicitur, quod verba in definitioni-
bus non dicunt actum, sed aptitudinem: Ergo
etiam natura Dei consistit in intellectualitate ra-
dicali, non verò in ipso intelligere actuali.

Tertiò, Conceptus naturæ, est conceptus prin-
cipij & radicis operandi; illa enim definitur prin-
cipium motus & quietis: Ergo nisi in-
vertamus definitionem naturæ, non possumus
ejus conceptum transferre in Deum, nisi consti-
tuamus naturam divinam per principium, & ra-
dicem intelligendi.

Denique: Per illud constituitur formaliter na-
tura divina, quod participatur à gratia sanctifi-
cante; illa enim (ut suo loco demonstrabitur) est
participatio formalis naturæ divinæ: Sed gra-
tia, cum sit habitus quidam supernaturalis, se-
parabilis ab actu secundo, participat tantum in-
tellectualitatem divinam, non verò ipsum intel-
ligere actuale, quod solum participatur à visio-
ne beata, per quam beati constituuntur in actu
secundo intelligentes, & videntes divinam es-
sentiam: Ergo natura divina per intellectuali-
tatem radicalem, non verò per ipsum intelligere
actuale constituitur.

35. Ad primum solutio constabit ex dicendis arti-
culo sequenti.

Ad secundum, nego Majorem: cum enim na-
tura angelica & humana sint potentiales, debent
constitui per intellectualitatem radicalem, & non
per ipsum intelligere actuale: natura verò divi-
na, cum sit actus purus, & omnis potentialitatis
expers, non potest constitui per vim intelligendi,
sive radicalem, sive proximam, sed tantum per
ipsum intelligere purissimum & actualissimum.

36. Ad tertium dicendum est, conceptum naturæ,
ut sic, & prout est analogicè communis ad Deum
& creaturas, esse quidem conceptum principij &
radicis respectu proprietatum, quæ ab illa diman-
nant, ac proinde naturam servare etiam hunc
conceptum & rationem in Deo, & esse eminenti
quodam modo radicem divinorum attributo-
rum: non tamen est de ratione naturæ, ut sic, &
prout est analogicè communis Deo & creaturis,
quod se habeat per modum principij radicalis,
vel proximi ad actum intelligendum, sed hoc con-
venit solum naturæ intellectuali creatæ, ut talis
est, & ratione potentialitatis, quæ non habet lo-
cum in natura divina, cum sit actus purissimus.

37. Ad ultimum, concessâ Majori, distingo Mi-
norem. Gratia non participat intelligere divi-
num, adæquatè, concedo: inadæquatè, nego.

Explicatur: Intelligere divinum, quamvis pu-
rissimum & simplicissimum, ratione tamen suæ
eminentiæ & infinitatis; gerit in Deo diversa
munia inadæquata, ratione quorum potest di-
versimodè à creaturis participari: ut enim gerit
vices virtutis intellectivæ, participatur à lumine
gloriæ; ut supplet rationem operationis & co-
gnitionis, quâ Deus beatificatur, participatur
per visionem beatam; ut autem habet rationem
naturæ, participatur à gratia sanctificante: cum
enim propria ratio & conceptus naturæ, consi-
stat in hoc quod sit principium motus & quietis,
ac proinde radix proprietatum & potentiarum,
quæ sunt principia proxima operationis: ad hoc
ut aliquid participet naturam divinam, ut na-

tura est, participare debet intelligere divinum,
sub ea ratione quæ est radix divinarum operatio-
num & attributorum: quo modo participatur
tantum à gratia sanctificante, non verò à lumi-
ne gloriæ, aut à visione beatifica: quia sola
gratia sanctificans, est radix & principium, à quo
fluunt & emanant virtutes supernaturales & in-
fusa, quæ sunt participationes divinorum attri-
butorum, ut ostendemus in Tractatu de Gratia.

Dist. 4.
art. 4.
c. 6.

§. VIII.

*Solvuntur argumenta contra ultimam
conclusionem.*

38. **C**ontra ultimam conclusionem in primis ar-
guit potest ex autoritate D. Thomæ, qui
infra quæst. 26. art. 2. in corp. dicit, *In Deo non
est aliud esse intelligere secundum rem, sed
tantum secundum intelligentiæ rationem*: Ergo
ex D. Thoma intelligere in Deo non constituit
naturam divinam. Consequentia patet: si enim
illud esset divinæ naturæ constitutum, non di-
stingeretur virtualiter ab esse & quidditate Dei,
subindeque in Deo esse & intelligere essent
idem, non solum secundum rem, sed etiam se-
cundum intelligentiæ rationem.

Secundò, Natura & quidditas Dei, nihil om-
nino supponit prius, etiam secundum rationem,
& modum nostrum intelligendi: Sed intelligere
supponit aliquid prius in Deo, secundum ratio-
nem, & modum nostrum intelligendi: Ergo in
eo non consistit natura & quidditas Dei. Major
constat, natura enim est id quod primò concipi-
tur in re. Minor probatur: Intelligere in Deo,
cum sit operatio, secundum modum nostrum
concupiendi, supponit intelligentem, intelle-
ctum, & speciem intelligibilem: Ergo supponit
aliquid prius secundum rationem.

Tertiò, Intelligere divinum, saltem præsup-
ponere debet aliquod objectum virtualiter à se
distinctum, à quo specificetur, & in quod con-
naturaliter tendat: Sed illud non potest esse aliud
quàm essentia, vel natura divina: Ergo intelli-
gere in Deo supponit naturam divinam, ac pro-
inde illam non constituit. Minor est certa, &
constabit ex dicendis art. 5. Major verò proba-
tur: Si intelligere divinum, non præsupponeret
aliquod objectum, à se virtualiter & ratione di-
stinctum, haberet seipsum pro objecto, & sic
non esset actus directus, sed reflexus; esset enim
intelligere sui ipsius: Sed hoc videtur absurdum:
Ergo &c.

Confirmatur primò: Intellectio actualis sup-
ponit objecti intelligibilitatem: Ergo intelligere
divinum supponit prius saltem ratione essentiam
divinam ut intelligibilem, & consequenter eam
non constituit, sed supponit prius ratione con-
stitutam.

Confirmatur secundò: Volitio non potest esse
primum volibile: Ergo nec intellectio primum
intelligibile, unde illa debet necessariò suppone-
re aliquod objectum ratione distinctum, in quod
connaturaliter tendat. Consequentia videtur le-
gitima ex paritate rationis: Antecedens verò do-
cetur à Theologis cum D. Thoma 1. 2. quæst. 1.
art. 1.

Quartò, Natura Divina debet esse radix, & ra-
tio à priori omnium divinorum attributorum:
Sed intelligere in Deo non est radix, nec ratio à
priori omnium attributorum, v. g. infinitatis,
æternitatis &c. non enim ideo Deus est infinitus,
aut